

2023

imp aactv versla ag

jaaroverzicht

investico
onderzoeksjournalisten

inleiding

Beste lezer,

Wat is goede journalistiek? Daarover verschillen de meningen. Maar over één ding zouden we het eens moeten zijn: goede journalistiek is journalistiek die 'af' is. Berichtgeving die het hele verhaal vertelt, waarmee de lezer, kijker of luisteraar essentiële informatie in handen krijgt om als burger zijn of haar democratische rechten uit te oefenen.

Het belangrijkste ingrediënt van goede journalistiek is daarom tijd. Helaas heeft scoringsdrang in het publieke debat vaak de overhand omdat er wordt gestuurd op *clicks* en kijkcijfers. Journalisten krijgen weinig ruimte voor diepgravend onderzoek. Gelukkig zijn er de grote en kleine donateurs van Investico! Met hun hulp kunnen onze redacteurs maandenlang aan een onderzoek werken, totdat het af is.

In 2023 publiceerde Investico de resultaten van 24 belangwekkende onderzoeken, regionaal, nationaal en internationaal. Waaronder onderzoek naar het demonstratierecht dat onder druk staat, discriminatie in de fraudeaanpak van DUO en naar de rol van de Nederlandse financiële sector in de financiering van de internationale fossiele energie-industrie. Ook ontdekten we dat in Nederland meer dan 100.000 kinderen naar school gaan in vervuilde lucht en lieten zien hoe educatieve uitgevers bijdragen aan de verslechtering van de leesvaardigheid. Om ervoor te zorgen dat onze onderzoeken een zo groot mogelijk bereik hebben, werkten we samen met 25 mediapartners.

In dit verslag leest u meer over de impact van al onze onderzoeken.

Thomas Muntz,
hoofdredacteur

Impact

24
onderzoeken

N naast onze veelgeprezen onderzoeken naar DUO, de impact van het Marengo-proces op de rechtsstaat en de geprivatiseerde onderwijsmarkt, ontwikkelde we dit voorjaar een eigen onderzoekslijn naar droogte, lieten in drie onderzoeken zien dat landbouwbelangen de aanpak van droogte dwarsbomen, hoe onze waterzuivering langzaam onbetaalbaar wordt en dat grote bedrijven als Shell en Tata afval lozen in strijd met Europese regels.

25
mediapartners

Investico werkte dit jaar samen met 25 mediapartners, waarvan 10 regionale media. Ons internationale project The Great Green Investigation kreeg een vervolg. Zwitserse media en The Guardian sloten zich daar nu bij aan.

303
nieuwe vrienden

Zij sloten zich aan bij de meer dan twaalfhonderd mensen die de voorbije jaren doneerden. Kleine en iets grotere bedragen, maandelijks, jaarlijks of eenmalig, zijn stuk voor stuk zeer gewaardeerde steuntjes in de rug voor onze onderzoekers.

4
nominaties en prijzen

Een vakjury nomineerde Investico voor De Tegel in de categorie Data met het onderzoek The Great Green Investment Investigation dat wij met verschillende media in 9 Europese landen tegelijk publiceerden. Dit onderzoek was daarnaast runner up bij The European Press Prize. Investico-redacteuren wonnen voor het derde jaar op rij de Loep – de prijs voor de beste onderzoeksjournalistiek in Nederland – voor jong talent. Hun onderzoek naar de ‘verdozing’ van Nederland werd daarnaast genomineerd voor de ‘Signalerende’ Loep.

Nieuws

Nieuwe redacteuren

Simon Dequeker en Freyan Bosma hebben zich aangesloten bij de redactie na publicatie van hun Masterclass onderzoek naar de staat van het demonstratierecht in Nederland. In 2023 zwaaiden we Simone Peek en Felix Voogt uit, zij gingen werken voor respectievelijk de Oekraïne-desk en de Data-redactie van NRC. Onze stafredactie hebben we in 2023 versterkt met Romy van der Burgh. Onderzoeken die Romy eerder voor Investico deed werden genomineerd voor de Tegel en bekroond met een Loep.

Nieuwe website

We eindigden 2023 met de lancering van onze nieuwe website. Hier vindt u al onze onderzoeken met bronnen, verantwoordingsdocumenten en de bijbehorende afleveringen van onze podcast Speurwerk. De nieuwe site is speciaal ontworpen om 'het verhaal' van Investico en het belang van onderzoeksjournalistiek nadrukkelijk voor het voetlicht te brengen.

Nieuwe fondsen

We kregen dit jaar steun van nieuwe fondsen en verwelkomen met veel trots en plezier de Diorapthe Foundation, Fred Foundation, Goeie Grutten en De Coornhert Stichting. Hun steun versterkt de onderzoeksjournalistiek in Nederland.

Februari

- P. 1 Zeker 270 miljoen vanuit Nederland in omstreden Iraanse techsector
- P. 2 Nederland stak Duits stroomnet TenneT in hoge schulden

Maart

- P. 3 Overheid holt zichzelf uit: recordaantal ambtenaren gezocht, maar amper vakkennis
- P. 5 Geen tijd meer om te polderen: de landbouw lobbyde concrete watermaatregelen weg
- P. 7 Masterclassonderzoek: demonstratierecht in de knel. Meer protest, meer repressie
- P. 11 Politie verzamelt op grote schaal de persoonlijke gegevens van demonstranten
- P. 13 Politie keek wekenlang heimelijk mee in chatgroepen van Extinction Rebellion
- P. 15 Het COA nam bewust risico's met de inkoop van goedkope zorg voor asielzoekers

April

- P. 17 Drinkwaterbedrijven moeten 2,5 miljard euro investeren om drinkwatertekort te voorkomen
- P. 19 Meer dan honderd Nederlandse bedrijven verstrikt in witwaszaak
- P. 20 Sporen van marteling geschrapt uit medische keuring van de IND

Mei

- P. 21 Zeker honderdduizend kinderen op school in vervuilde lucht
- P. 24 Brievenbusfirma's kapen zzp-kantoren
- P. 25 Fraudejacht van Duo treft bijna alleen studenten met een migratieachtergrond

Juni

- P. 28 Voorwaardelijk sepot: geen straf, wel een proeftijd en strafblad

Juli

- P. 30 Nederlandse industrie rekent tot 2050 op aardolie
- P. 31 Duo negeerde waarschuwingen over discriminatie bij fraudeonderzoek

Augustus

- P. 33 Niet-gesanctioneerde Russische bedrijven betalen huurlingen voor oorlog Oekraïne

September

- P. 34 Duizenden hectaren grond ten onrechte geregistreerd voor landbouwsubsidies
- P. 37 Fossil Finance: fossiele bedrijven breiden uit dankzij Nederlandse bankiers en advocaten

Oktober

- P. 39 Nederlandse industrie in de knel door de Europese waterregels
- P. 41 De gezondheidskloof groeit: waarom arme mensen acht jaar eerder doodgaan
- P. 42 Vroegpensioenregeling voor zware beroepen faalt: 'metselen blijft gewoon metselen'
- P. 43 Enquête: helft van de rechters en officieren van justitie bedreigd

November

- P. 44 De impact van het Marengo-proces: er zit betonrot in de rechtsstaat
- P. 46 Bio voor de Bühne: al jaren werkt Den Haag biologische landbouw tegen
- P. 48 De Tweede Kamer had nog nooit zo weinig tijd voor wetten

December

- P. 49 De commerciële onderwijsmarkt gijzelt ons leesonderwijs met onbewezen methoden

11 feb

Zeker 270 miljoen vanuit Nederland in omstreden Iraanse techsector

Een Nederlandse investeringsmaatschappij, IIC, belegt heimelijk tenminste 270 miljoen euro in de Iraanse tech-sector. Achter de investeringen gaat onder andere een van de rijkste families van België schuil.

Dat blijkt uit onderzoek van [Investico](#) samen met [Het Financieele Dagblad](#) en [De Groene Amsterdammer](#), dat ook gepubliceerd werd in de Belgische krant *De Tijd* en de Franstalige partner van *De Tijd*, *l'Echo*.

Zowel bij het *FD*, *De Tijd* als *De Groene* is het onderzoek het meest gelezen online artikel van het weekend. Op de ochtend van publicatie vertelt redacteur Investico-redacteur Romy van der Burgh in het [NOS Radio 1 Journaal](#) op NPO Radio 1 over het onderzoek.

Opgepikt door Iraanse media

In Nederland wordt het nieuws overgenomen door [De Volkskrant](#). In België schrijven onder meer [De Morgen](#), [RTL](#), [Knack](#), [HLN.be](#), [Businessam](#), [MSN](#) en [GVA](#) over het nieuws. Ook Iraanse media, zowel in Iran zelf als in de diaspora, pakten het nieuws op, bijvoorbeeld [Iran International](#), [Zoomit](#), en [Ecoiran](#).

Beeld: Het Financieele Dagblad

februari

28 feb

februari

Nederland stak Duits stroomnet TenneT in hoge schulden

Het Nederlandse kabinet staat op het punt om het Duitse hoogspanningsnet van staatsbedrijf TenneT te verkopen. Het bedrijf is door Nederland opgezadeld met hoge schulden, waardoor het niet meer in staat is om de nodige investeringen te doen. De Duitse staat zou bereid zijn er miljarden voor te betalen, om 'de energietransitie te versnellen'.

De afgelopen dertien jaar onttrok de Nederlandse staat bijna een miljard euro aan dividend uit het Duitse net, maar weigerde erin te investeren. Tegelijkertijd moest TenneT leningen aangaan, voor de uitbreiding van het Duitse stroomnet en aansluiting van windmolenparken. Daardoor is de financiële positie van de Duits tak elk jaar verslechterd.

Samen met Duitse omroep NDR

Dit onderzoek was een samenwerking van [Investico](#) met de Duitse omroep [NDR](#). Investico schreef een [artikel](#) voor *De Groene*

Amsterdammer en een nieuwsbericht en [achtergrondverhaal](#) voor dagblad *Trouw*.

Het nieuws werd overgenomen door [Tagesschau](#), het nieuwsprogramma van de Duitse nationale omroep ARD. Ook maakte de NDR een radio-item over het onderwerp en een reportage in het tv-programma [Panorama 3](#). *Trouw* schreef enkele dagen later een [hoofdredactioneel commentaar](#) over ons onderzoek waarin zij de samenwerking met de NDR prezen.

Kamervragen

De vaste Kamercommissie voor Financiën stelde in de Tweede Kamer vragen over bevindingen uit het onderzoek. Toenmalig minister van Financiën Sigrid Kaag antwoordde door [die feiten te ontkennen](#).

Beeld: NDR, Panorama 3

Overheid holt zichzelf uit: recordaantal ambtenaren gezocht, maar amper vakkennis

Het aantal vacatures bij de Rijksoverheid explodeerde de afgelopen jaren: de 33 duizend vacatures in 2022 waren een verzesvoudiging van het aantal in 2015. Tegelijkertijd hoeven nieuwe beleidsambtenaren steeds minder vaak over kennis te beschikken over het gebied waarin ze zullen werken. Liever is de overheid op zoek naar 'politieke sensitieve' aspirant-ambtenaren.

'Regie' is het sleutelwoord van het kabinet Rutte IV, dat in het voorjaar van 2023 nog missionair is. In weerwil van alle bezuinigingen tijdens zijn eerdere kabinetten, leidt de premier dan een kabinet dat weer wil ingrijpen in de markt. Uitvoeringsorganisaties als de Belastingdienst en Rijkswaterstaat moeten worden versterkt, en vakkennis wordt weer van belang op de ministeries. Maar zoekt de overheid ook andere mensen? Of is het alleen voor de Bühne?

Samen met *De Groene Amsterdammer* vroeg Investico alle Rijksvacatures sinds 2014 op. We trainden een algoritme om te herkennen of een vacature vakkennis of inhoudelijke ervaring als harde eis stelde.

En we keken hoe de gezochte ambtenaren voor uitvoeringsorganisaties veranderden. Het resultaat stemt somber: de overheid is steeds minder op inhoudelijke kennis gaan werven, steeds meer nieuw beleid is onmogelijk vanwege gebrekkige uitvoering, en met de huidige vergrijzing wordt het alleen maar erger.

Beeld: Milo

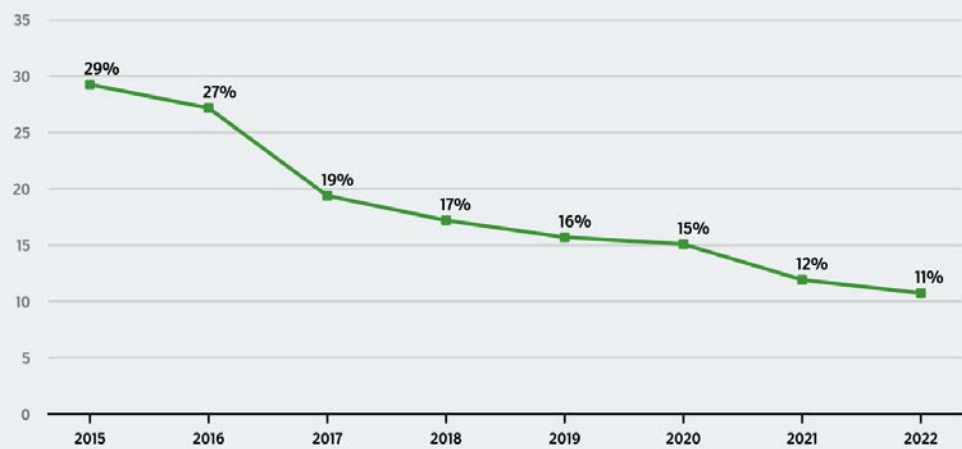
Publicaties

We schrijven erover bij [Investico](#) en in [De Groene Amsterdammer](#). Investico-redacteur Emiel Woutersen vertelt samen met Groene-redacteur Coen van de Ven over het onderzoek in de [podcast](#) van *De Groene Amsterdammer*.

Het stuk wordt overgenomen aan twee uitersten van het politieke spectrum: door het weblog [GeenStijl](#) en ambtenarenmedium [Binnenlands Bestuur](#). *NRC* neemt het artikel mee in zijn politieke nieuwsbrief *Haagse stemming*. Verschillende oud-ambtenaren delen het onderzoek op sociale media.

Steeds minder specialistische beleidsfuncties

Percentage beleidsvacatures met minstens één inhoudelijke eis, exclusief juristen

Beeld: Investico en *De Groene Amsterdammer*

09 mrt

Geen tijd meer om te polderen: de landbouw lobbyde concrete watermaatregelen weg

Vier van de afgelopen vijf zomers waren uitzonderlijk droog, en door klimaatverandering wordt dat alleen maar erger. De waterschappen staan voor enorme uitdagingen, maar bewandelen liever samen met het boerenland de weg der geleidelijkheid, zo blijkt uit ons onderzoek. Het blijft taboe voor dijkgraven en heemraden om te zeggen dat er geen ruimte is voor waterslurpende landbouw naast een natuurgebied.

En als het Rijk dan met ambitieus nieuw waterbeleid lijkt te komen, blijken de scherpe kantjes daarvan af te zijn gevijld door de landbouwlobby.

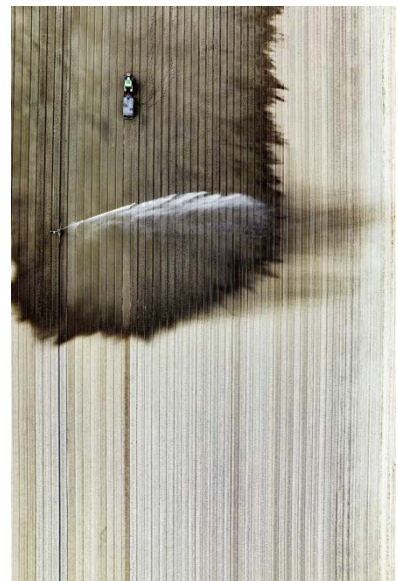
Vertrouwelijke concepten

We weten de hand te leggen op vertrouwelijke concepten van het water- en droogtebeleid van minister Harbers van Infrastructuur en Waterstaat. Een verbod op het oppompen van grondwater rond natuurgebieden werd op voorspraak van landbouwclub LTO en het ministerie van Landbouw geschrapt, blijkt daaruit, net als een vergunningsplicht voor het onttrekken van grondwater.

Nieuws in acht kranten

We publiceren erover in [Trouw](#), [De Gelderlander](#) en [De Groene Amsterdammer](#). [De Gelderlander](#) publiceert ook zijn eigen [achtergrondverhaal](#) naar aanleiding van het onderzoek.

Het verhaal wordt overgenomen door [het Algemeen Dagblad](#). Ook in [De Stentor](#), [PZC](#), [Tubantia](#), [BN de Stem](#), [Dagblad070](#) staat het nieuws. [Groene-journalist](#) Jaap Tielbeke noemt het onderzoek in de [opening](#) van het blad. [De Gelderlander](#)-columnist Wouke

Beeld: ANP

maart

van Scherrenburg wijdt haar column aan ons verhaal, net als [NRC](#)-columnist Marijn Kruk. Ook Trouw schrijft er een [commentaar](#) over.

Minister geeft uitleg aan Kamer

Kamerleden Esther Ouwehand (PvdD), Tjeerd de Groot (D66) en Laurens Dassen en Marieke Koekoek (Volt) stellen allen afzonderlijk Kamervragen naar aanleiding van onze publicaties.

Op 3 mei beantwoordt minister Mark Harbers de Kamervragen over het stuk. Hij zegt dat het beleid niet aangepast is omwille van LTO, maar dat hij gesprekken voert met belanghebbenden en vervolgens een afweging maakt. “Beide overleggen waren geen ‘formeel bestuurlijk overleg’, maar een vorm van afstemming die hoort bij een dergelijke beleidsbrief.”

De brief bevestigt nog duidelijker wat wij al schreven in het artikel: er zijn meerdere gesprekken geweest met LTO. Hier zijn helaas geen gespreksverslagen van.

Boerenlobby blokkeert plannen om droogte in natuurgebieden tegen te gaan

Beeld: Provinciale Zeeuwse Courant

22 mrt

Masterclassonderzoek: demonstratierecht in de knel. Meer protest, meer repressie

De sfeer tussen demonstrant en autoriteiten verhardt. De politie arresteert en slaat vaker, burgemeesters leggen striktere regels op en demonstranten worden aandachtig gevolgd. 'Ze hebben me radicaal gemept.'

De masterclass onderzoeksjournalistiek van Investico en *De Groene Amsterdammer* onderzoekt het demonstratierecht in Nederland. Met behulp van openbare bronnen legden we een dataset van overheidsoptreden bij demonstraties aan. Via de Wet open overheid (Woo) analyseerden we de beperkingen die gemeenten voorafgaand aan protest opleggen en aan de hand van politiedraaiboeken onderzochten we hoe agenten zich op demonstraties voorbereiden.

Drempels worden niet alleen tijdens, maar ook voorafgaand en na afloop van het protest opgeworpen. Gemeenten leggen actievoerders steeds meer knellende voorwaarden op.

Vertrouwen tussen burger en overheid geknakt

Het Openbaar Ministerie probeert de strafmaat van demonstranten die de wet overtreden op te rekken. Wanneer zij via een klachtenprocedure bij de politie verhaal willen halen over politiegeweld stuiten ze op een muur.

Tegelijkertijd gebruikt de politie betaalde informanten en intensieve surveillance om vreedzame demonstranten in de gaten te houden. Demonstreren is moeilijker geworden, en tijdens corona lijkt het vertrouwen tussen burger en overheid geknakt.

Beeld: *De Groene Amsterdammer*

Publicaties

Het onderzoek verschijnt als longread in [De Groene Amsterdammer](#), waar ook de rubriek 'In het nieuws' in het teken van het project staat. Het verschijnt ook op de site van [Investico](#).

Masterclass-deelnemers Simon Dequeker, Daphne ten Klooster en hoofdredacteur Thomas Muntz vertellen erover in de [podcast](#) van *De Groene* en de hele masterclass is te horen in de Investico-podcast [Speurwerk](#). Het onderzoek gaat veel rond op Twitter (nu X) en wordt overgenomen door [Metro](#).

Jos Wienen. Beeld: NPO Radio 1

Discussies op de radio

In het NPO Radio 1-programma [Dit is de Dag](#) (EO) bespreken Extinction Rebellion-activist Laura ten Brink, Farmers Defence Force-woordvoerder Sieta van Keimpema en Haarlems burgemeester Jos Wienen op de dag van onze publicatie of het demonstratierecht in het geding is. Die laatste zegt zich desgevraagd 'ten dele' te herkennen in de resultaten van ons onderzoek.

Het onderzoek en de werkwijze worden een dag later, op 23 maart 2023, besproken in de rubriek 'Het Mediaforum' van NPO Radio 1-programma *Spraakmakers* (KRO-NRCV). Aan het woord zijn hoofdredacteur Thomas Muntz en presentator Thijs van den Brink. NPO Radio 1-programma *Pointer* (KRO-NCRV) zendt op 9 april een [radio-uitzending](#) uit met Marisella de Cuba van Kick Out Zwarte Piet (KOZP), die meerdere keren in de longread voorkomt.

In zijn [Trouw-column](#) bespreekt Stevo Akkerman uitgebreid de resultaten van zowel de longread als de eerdere publicaties, zo staat het verzoek tot 'geen spandoeken' bij een boerendemonstratie in de titel van de column.

Spannende debatavond in Pakhuis De Zwijger

Naar aanleiding van het onderzoek organiseert Investico op 25 april 2023 een debatavond in [Pakhuis De Zwijger](#), deze is [hier](#) terug te bekijken.

Onderzoekers Simon Dequeker, Sophie Polm en Freyan Bosma presenteren de belangrijkste bevindingen van het onderzoek en nemen het publiek in de Grote Zaal, zo'n tweehonderd mensen, mee in het onderzoeksproces.

Onder leiding van Investico-redacteur Marieke Rotman volgt daarna een discussie tussen betrokkenen bij het onderwerp – die ook in het onderzoeksartikel aan bod komen. Zo vertelt voormalig agent Joost Valk hoe hij het klimaat rond protesten ziet verharden. KOZP-demonstrant Marisella de Cuba legt uit wat ze de afgelopen jaren te verduren kreeg sinds ze bij protestacties betrokken is.

Beeld: Pakhuis De Zwijger

De Cuba, en ook Jelle de Graaf van Extinction Rebellion en advocaat Jelle Klaas botsen vooral met de Haarlemse burgemeester Jos Wienen. Het gaat dan over de reikwijdte van het recht om te demonstreren, dezelfde spanning die ook in het onderzoek naar voren komt. [Binnenlands Bestuur](#) vat de avond in De Zwijger treffend samen in een reportage: ‘de kloof tussen burgemeester en activist leek gisteravond haast onoverbrugbaar’.

Een uur lang demonstratierecht

Ook maanden na publicatie duikt het onderzoek nog op. Zo haalt Frank Heinen in zijn [Volkskrantcolumn](#) van 12 september Investico aan om het ‘spookbeeld van de hedendaagse demonstrant’ uit te leggen.

Naar aanleiding van nieuwe XR-blokkades en een rondetafelgesprek in de Tweede Kamer, besteedt ook het [NPO Radio 1-programma Vroeg!](#) (BNN-VARA) aandacht aan de inperking van het demonstratierecht. Op 7 september is Investico-redacteur Freyan Bosma een uur lang te gast op de radio om de uitkomsten van het onderzoek te bespreken en casussen te schetsen.

Politieoptreden bij de demonstratie van Kick Out Zwarte Piet in Staphorst

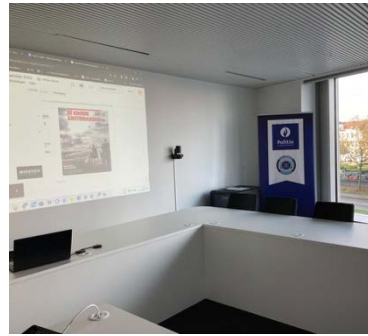
Beeld: Inspectie Justitie & Veiligheid

Inspectie verwijst naar Investico

Begin november verwijst [een rapport](#) van de Inspectie Justitie & Veiligheid over het veelbesproken politieoptreden bij de demonstratie van Kick Out Zwarte Piet naar het onderzoek van Investico om te duiden op spanningen tussen demonstreren en de openbare orde.

Het onderzoek wordt ook buiten de landsgrenzen opgepikt. Op 23 november presenteerden journalisten Simon en Freya de resultaten van het onderzoek op een studiedag van de Belgische politie in Antwerpen. Bij een deel van de aanwezige agenten stuiten ze op enig onbegrip over de onderzoeksresultaten.

Bij de politie in Antwerpen. Beeld: Investico

5 mrt

Politie verzamelt op grote schaal de persoonlijke gegevens van demonstranten

De politie verzamelt voortdurend persoonsgegevens van demonstranten, zoals hun adres, burgerservicenummer en geboortedatum. Daarnaast vraagt de politie gegevens op van ouders en kinderen van actievoerders, ook als zij nooit zijn gearresteerd of veroordeeld.

Voor publicatie van de longread in *De Groene Amsterdammer* resulteert het Masterclass-onderzoek al in twee nieuwsberichten. Het eerste verschijnt op 10 maart op de voorpagina van *Trouw* en online bij *De Groene Amsterdammer* en *Investico* en licht een onderdeel van het grotere onderzoek uit.

Met gebruik van de Basisregistratie Personen (BRP) vraagt de politie intensief persoonsgegevens van demonstranten en hun familieleden op. Daar kwamen we achter door onder activisten een oproep uit te zetten bij de gemeente hun BRP-dossier op te vragen - zo kregen en analyseerden we 67 dossiers.

Beeld: Trouw

Overal in het nieuws

Het nieuws wordt onder andere overgenomen door *NRC*, *RTL*, *De Volkskrant*, *NOS*, de *VPNgids*. Het ANP-bericht wordt andere in het *Noordhollands Dagblad* en het *Dagblad van het Noorden* gepubliceerd. Deze media voegen extra reacties toe van Amnesty, Bits of Freedom en de politie zelf.

De politie reageert ook in een eigen *persbericht*. Masterclass-deelnemer Sophie Polm geeft een toelichting in het *NOS Radio 1 Journaal* op NPO Radio 1. Het onderzoek wordt diezelfde dag besproken aan de talkshowtafel van *Op1* en op zaterdag bij het RTL-programma *Humberto op zaterdag*. Stadszender *AT5* maakt een reportage over activist Sieger Sloot en verwijst daarbij naar Investico.

maart

In zijn [Volkskrantcolumn](#) over de campagnestrategie van de VVD haalt ook Frank Heinen het onderzoek aan. [Trouw](#) noemt het onderzoek ook in een reportage over de Haagse demonstraties van 11 maart.

Kamervragen

Er worden Kamervragen over gesteld door de [PvdD](#) en [GroenLinks](#) (afzonderlijk) en ook in de raadsvergadering van Amsterdam komt het aan de orde.

21 mrt

Politie keek wekenlang heimelijk mee in chatgroepen van Extinction Rebellion

Een virtueel agent keek wekenlang mee in twee besloten chatgroepen van actiegroep Extinction Rebellion (XR). Dat gebeurde in aanloop naar de aanhouding van een groep klimaatactivisten, kort voor de A12-blokkade op 28 januari. Ook maakte de politie gebruik van de hulp van een informant.

Het tweede nieuwsbericht dat de masterclass onderzoeksjournalistiek voor de publicatie van de longread naar buiten brengt gaat over de chatgroepen van XR. Gedurende de masterclass krijgen we rechtbankdocumenten in handen: de strafdossiers uit de opruiingszaak tegen acht activisten van Extinction Rebellion. Daaruit blijkt dat de politie vergaande methoden gebruikt om de beweging in kaart te brengen. Onder andere een informant en een virtueel agent die onder de naam 'Inge' chatgroepen van XR infiltrateert.

Publicaties

We schrijven een nieuwsbericht over de virtueel agent voor [Trouw](#), [Investico](#) en [De Groene Amsterdammer](#). In *Trouw* publiceren we enkele dagen later, op 23 maart, een uitgebreide [reconstructie](#) over het meekijken van de politie. In dezelfde krant publiceren we ook een [interview](#) met klimaatactivisten Paul Hendriksen en Tessel Hofstede, die we voor ons onderzoek meermaals spraken.

Beeld: ANP

maart

Dit deel van het onderzoek wordt onder andere overgenomen door [RTL Nieuws](#). Masterclass-deelnemer Sophie Polm is erover te horen in het [NOS Radio 1 Journaal](#) op NPO Radio 1. [NRC](#) vermeldt het onderzoek in een vooruitblik op de rechtszaak tegen de acht klimaatactivisten. [De Speld](#) geeft er ook een eigen draai aan.

Kamervragen

Er worden [Kamervragen](#) gesteld door D66, Volt, Groenlinks, BIJ1, PvdA en PvdD.

Vragen van de leden **Dassen** (Volt), **Mutluer** (PvdA), **Teunissen** (PvdD), **Sylvana Simons** (BIJ1) en **Ellemeet** (GroenLinks) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over het bericht «*Politie keek heimelijk mee in chatgroepen van Extinction Rebellion*» (ingezonden 22 maart 2023).

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «*Politie keek heimelijk mee in chatgroepen van Extinction Rebellion*» van Investico van 21 maart 2023?¹

Vraag 2

Klopt het dat een politieagent wekenlang mee keek in twee besloten chatgroepen van actiegroep Extinction Rebellion?

Vraag 3

Zo ja, kunt u uitleggen met welk doel en welke opdracht deze agent dit heeft gedaan?

Vraag 4

Klopt het dat er een informant is ingezet door de politie om informatie in te winnen over Extinction Rebellion?

Vraag 5

Welke wettelijke bevoegdheid is gebruikt voor de inzet van online agenten en informanten voor spionage en op basis waarvan achtte u de inzet noodzakelijk en proportioneel?

Vraag 6

Welke afweging hebt u gemaakt voor de inzet van deze middelen? Welke belangen en grondrechten hebt u daar bij gewogen en welke waarde hebt u aan de verschillende belangen en grondrechten gehecht?

Vraag 7

Zijn dergelijke middelen ook ingezet voor andere actiegroepen en/of activisten, bijvoorbeeld agrarische actiegroepen die acties voorbereidden het afgelopen jaar?

¹ Investico, 21 maart 2023, <https://www.platform-investico.nl/artikel/politie-keek-heimelijk-mee-in-chatgroepen-van-extinction-rebellion/>

Beeld: Kamervragen

27 mrt

Het COA nam bewust risico's met de inkoop van goedkope zorg voor asielzoekers

In Nederland is niet alleen een crisis in de opvang van asielzoekers maar ook een in de medische zorg waar de vluchtelingen recht op hebben. Verschillende Inspectierapporten en (medische) NGO's hebben sinds het voorjaar van 2022 alarm geslagen over de slechte omstandigheden waarin asielzoekers worden opgevangen en het gebrek aan medische zorg.

Wij onderzoeken hoe deze zorg geregeld is, wiens verantwoordelijkheid het is dat de asielzoekers medische zorg krijgen en wat de gevolgen zijn van het gebrek aan zorg. We spreken tientallen artsen, verpleegkundigen en assistentes die in de noodopvanglocaties werken en zich zorgen maken over de kwaliteit en de continuïteit van de zorg.

Daarnaast onderzoeken we welke partijen betrokken zijn bij de zorg en hoe dit is georganiseerd. Het blijkt in commerciële handen te zijn, na een aanbesteding van het Centraal orgaan opvang asielzoekers (COA).

De documenten van deze aanbesteding leggen we voor aan verschillende deskundigen. Zij concluderen dat er is gekozen voor de laagste prijs ondanks waarschuwingen van de geïnteresseerde zorgbedrijven tijdens de procedure dat dit ten koste zal gaan van de flexibiliteit, het snel kunnen organiseren van zorg op nieuwe (nood)opvanglocaties.

Publicaties

We publiceren op maandag 27 maart op de [voorzijde](#) van dagblad *Trouw* en in [de Verdieping](#). Ook het [artikel](#) voor *De Groene*

Beeld: Trouw

Amsterdammer verschijnt die dag online. Op donderdag 30 maart verschijnt dit in het tijdschrift. Online staan de artikelen rond publicatie bij beide media hoog in de lijst van best gelezen artikelen. Op de site van Investico publiceren we een [geannoteerde versie](#) van het onderzoeksverhaal.

Radio en tv

Op zondagavond besteedt het NOS NPO Radio 1-programma [Met Het Oog Op Morgen](#) aandacht aan het onderzoeksverhaal. Investico-journalist Machteld Veen licht op de ochtend van publicatie om half 9 in het [NOS Radio 1 Journaal](#) het onderzoek toe.

Het nieuws wordt overgenomen door het ANP (onder andere in *het* [Zoetermeers Dagblad](#)) de website [Metronieuws](#), [Hart van Nederland](#) en de [NOS](#). Vluchtelingenwerk Nederland stuurt een persbericht waarin ze de staatssecretaris oproept om 'onmiddellijk maatregelen' te nemen. *Trouw*-journalist Johan van Heerde schrijft dinsdag 28 maart een [analyse](#) waarin het onderzoek wordt aangehaald.

Beeld: Hart van Nederland, SBS 6

4 apr

april

Drinkwaterbedrijven moeten 2,5 miljard euro investeren om drinkwatertekort te voorkomen

Schoon drinkwater uit de kraan is inmiddels niet meer vanzelfsprekend. Vervuiling, klimaatverandering en de toenemende vraag naar water maken het steeds lastiger voor drinkwaterbedrijven. De zoektocht naar oplossingen vraagt om torenhoge investeringen, maar sommige bedrijven zitten financieel klem.

Wij [berekenden](#) hoeveel drinkwaterbedrijven extra moeten investeren om een drinkwatertekort te voorkomen. Bij de drinkwaterbedrijven vroegen we daarom alle investeringen voor aanvullende zuivering en nieuwe zuivering op. Hieronder vallen experimenten met nieuwe technieken, maar ook het uitbreiden en instandhouden van de huidige zuiveringsinstallaties.

Daarnaast onderzochten we welke nieuwe technieken drinkwaterbedrijven tegenwoordig gebruiken om het water te ontdoen van vervuiling.

Rapport RIVM

De publicatie kwam in een stroomversnelling doordat het [RIVM](#) maandag 3 april een onderzoek publiceerde over waterbeschikbaarheid tot 2030. *Trouw* was daarom blij dat ze een artikel klaar hadden liggen dat kon aanhaken op de actualiteit.

Het RIVM maakte een dag eerder duidelijk dat er meer bronnen nodig zijn om een drinkwatertekort te voorkomen en wij konden direct de dag erna laten zien hoeveel dit minstens extra zou gaan kosten.

Beeld: Trouw

Publicaties

We publiceren op maandag 4 april op de [voorpagina](#) van dagblad Trouw en in de [Verdieping](#) op 5 april.

Ook het artikel voor [De Groene Amsterdammer](#) verschijnt 4 april online. Op donderdag 5 april maart verschijnt dit in het tijdschrift.

In samenwerking met journalist Niek Megens publiceren we ook in regionale media. Megens schreef een nieuwsbericht voor [De Stentor](#). Ook [De Gelderlander](#) en *het* [Reformatorisch Dagblad](#) namen het bericht over. Daarnaast pikt het ANP het nieuws op.

Beeld: ANP

12 apr

Meer dan honderd Nederlandse bedrijven verstrikt in witwaszaak

Ruim honderd Nederlandse bedrijven namen geld aan van Deense bv'tjes die gebruikt werden voor het witwassen van geld, zo blijkt uit onderzoek van Investico.

Van kleine mkb'ers tot een nationaal icoon als FrieslandCampina, allemaal raakten ze bewust of onbewust verzeild in een netwerk dat miljoenen aan ondergrondse transacties rondpompte. Zij hadden kunnen weten dat er iets raars was met de betalingen, zeggen experts. Vooral bij de grotere bedrijven hadden alarmbellen moeten afgaan.

Dat blijkt uit 3400 banktransacties met een totale waarde van ruim tachtig miljoen euro. Het onderzoeksjournalistieke tv-programma *Money Hunters* (*Pengejægerne*) uit Denemarken ontving die data van Deense autoriteiten, die onderzoek deden naar deze netwerken.

Investico naar Irak

In Nederland kregen Investico en Argos inzicht in deze transacties. Daarop reisden redacteurs Romy van den Burgh en Linda van der Pol samen met Argos-journalist Allart van der Woude af naar Koerdisch Irak. Hier volgden ze de banktransacties van het witwasnetwerk tot aan de geldmarkten van Erbil en Sulaymaniyah.

Publicaties

Het onderzoek verschijnt uiteindelijk op 8 april als artikel in [De Groene Amsterdammer](#) en als [achtergrondverhaal in Trouw](#) en er is ook [nieuws](#) bij Trouw. Op zaterdag 12 april is er een [radio-uitzending](#) van het onderzoek bij NPO Radio 1-onderzoeksprogramma Argos (HUMAN & VPRO), gemaakt door Allart van der Woude. Verder werd het onderzoek besproken op [NPO Radio 1](#).

Trouw

Geldmarkten in Erbil, de hoofdstad van de Koerdische regio in Irak. Beeld Romy van der Burgh

Ondergrondse betalingen

Hoe Nederlandse bedrijven verstrikt raakten in een witwasnetwerk

Beeld: Trouw

april

20 apr

Sporen van marteling geschrapt uit medische keuring van de IND

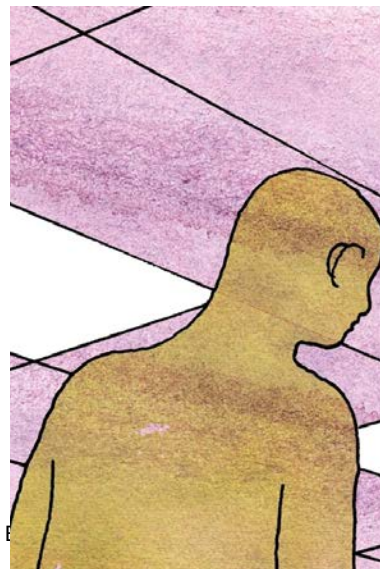
Binnenkomende asielzoekers worden tijdens hun medische keuring niet meer gevraagd naar littekens die duiden op sporen van marteling. Dit leidt tot kritiek van experts. De IND besloot in de aanbesteding van 2020 het niet meer als eis op te nemen voor de commerciële bedrijven die medische keuringen uitvoeren.

Een verpleegkundige of arts checkt of een asielzoeker lichamelijk en psychisch in staat is om door de IND gehoord te worden en waar de IND rekening mee moet houden tijdens de beslissing of iemand mag blijven. De keuring wordt sinds 2010 gedaan en uitgevoerd door commerciële bedrijven die eens per vijf jaar meedingen in een aanbestedingsproces van de IND.

Het bedrijf Argonaut, eigendom van het Amerikaanse durfinvesteringsfonds Bain Capital, voert de keuring sinds 2021 uit. Het bedrijf deed twee keer mee aan de aanbesteding en won beide keren niet. Door het bedrijf Medifirst over te nemen dat de aanbesteding wel won, kon Argonaut de klus alsnog uitvoeren. Afgelopen jaar schreef Argonaut 10.000 medische adviezen voor de IND.

Publicaties

Voor [De Groene Amsterdammer](#) schreven we een longread en voor dagblad *Trouw* een [nieuwsbericht](#). Op de site van [Investico](#) staat een bericht met de bronvermelding. Investico maakte over het onderwerp ook een aflevering van de podcast [Speurwerk](#).

Beeld: Milo

april

10 mei

Zeker honderdduizend kinderen op school in vervuilde lucht

Ruim 100.000 kinderen ademen vijf dagen per week fijnstof in: hun scholen en sportclubs liggen dichterbij drukke wegen dan mag van de richtlijnen. Maar richtlijnen zijn geen wet. Ondertussen is de gezondheidsschade 'veel groter dan mensen beseffen'.

Sinds 2008 adviseert de GGD via een richtlijn hoe ver een school, kinderopvang, verpleeghuis of sportveld van een drukke weg moet liggen. In maart van dit jaar werd de richtlijn herzien.

Via openbare data zochten wij uit waar die 'gevoelige' locaties precies zijn en hoever ze van drukke (snel)wegen af liggen. Het leverde een lijst op van bijna 280 scholen en 260 verpleeghuizen, ruim 600 kinderdagverblijven en buitenschoolse opvangen (bso's), en meer dan 900 buitensportlocaties. Het gaat om ruim 100.000 scholieren. Scholen, kinderdagverblijven, bso's en verpleeghuizen blijken niet op de hoogte van de richtlijn of de gezondheidsrisico's.

Beeld: EenVandaag

EenVandaag en regionale media

Dit onderzoek was een samenwerking van Investico met tv-programma EenVandaag (AVRO-TROS). *De Gelderlander*, *het Noordhollands Dagblad* en *Vers Beton* maakten verhalen toegespitst op hun verspreidingsgebied. Investico schreef [nieuws](#) en [een longread](#) voor *De Groene Amsterdammer* en een [nieuwsbericht](#) en verhaal voor de [verdieping](#) van dagblad *Trouw*. Een [versie met bronnen](#) verscheen op de site van Investico.

EenVandaag maakte [een uitzending](#) en een [artikel](#) over het onderzoek. *De Gelderlander* publiceerde [eigen nieuws](#) en een [achtergrondverhaal](#). *Het Noordhollands Dagblad* publiceerde [nieuws](#) toegespitst op de regio. Daarnaast werden er verschillende verhalen geplaatst door alle titels van het Noordhollands Dagblad: *het*

[Leidsch Dagblad](#), het [Haarlems Dagblad](#) en de [Gooi- en Eemlander](#).

[Vers Beton](#) schreef een artikel over de situatie in Rotterdam. Lokale omroep Open Rotterdam maakte een [video-item](#) over het onderzoek. Voor Investico schreven we een [uitgebreide verantwoording](#) over ons onderzoek en publiceerden we een [geannoteerde versie](#) van het verhaal.

EenVandaag maakte een visualisatie, [een kaart](#) van Nederland, waar alle gevoelige bestemmingen die te dicht bij een drukke weg liggen te zien zijn. Deze werd bij alle mediapartners geplaatst.

Vervolg in kranten en op tv

Het nieuws werd overgenomen door [NOS Nieuws](#), [de Nationale Onderwijsgids](#), [Rotterdam Rijnmond](#) en het [Amstelveens nieuwsblad](#) en stond op Teletekst. [Het Friesch Dagblad](#), interviewde GGD Fryslân naar aanleiding van ons onderzoek. [NH Media, de regionale omroep van Noord-Holland](#), maakte een item over West-Friesland.

PZC schreef [een stuk](#) naar aanleiding van ons onderzoek over de situatie in Zeeland, en plaatst de visualisatie op hun website. [De Gelderlander](#) schreef een [hoofdredactioneel commentaar](#) over ons onderzoek. De GGD West-Brabant besteedt aandacht aan het onderzoek op [hun website](#).

De *IJmuider Courant* schreef naar aanleiding van onze publicaties verschillende [artikelen](#), waaronder [een artikel](#) over een leraar op een school in Haarlem, die jaren geleden het probleem van vervuilde lucht al aankaartte, maar niet serieus werd genomen.

Het vakblad over geluidshinder, *Journal Geluid*, publiceert op 13 juni een artikel waarin het onderzoek van Investico uitgebreid aan bod komt. De redacteur toont daarin aan dat er bij de locaties uit ons onderzoek ook geluidsnormen worden overschreden.

Beeld: De Groene Amsterdammer

Aandacht bij GGD en op Ministerie

Het Longfonds besteedt aandacht aan onze publicaties op [hun website](#) en verwijst naar de artikelen van Investico & partners. Het Landelijk Register Zorgaanbieders (LRZa) plaatst het artikel, met een aantal verwijzingen, op het intranet van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). De GGD GHOR laat weten dat zijn tijdens een bijeenkomst van het Schone Lucht Akkoord voor gemeente midden mei goed dankzij onze publicaties vruchtbare gesprekken hadden met gemeenten over mogelijke maatregelen.

Zorgen om gebouwen in vieze lucht, politici willen opheldering: 'Waarom is GGD-richtlijn genegeerd?'

Beeld: de Gelderlander

Vragen in gemeenteraden en Kamer

[Kauthar Bouchalikh](#), Kamerlid [GroenLinks](#) stelde naar aanleiding van onze publicaties [vragen](#) aan de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat. Deze worden op 21 juni [beantwoord](#). De VVD-gemeenteraadsfractie Amstelveen [stelde vragen](#) aan het college van B&W naar aanleiding van ons onderzoek.

Raadsleden Femke Lagerveld en Elisa De Marco willen weten of het college een inventarisatie heeft gemaakt van gevoelige bestemmingen die zich in de buurt van drukke wegen bevinden. Ook willen ze weten of er maatregelen genomen zijn om de gezondheid van kwetsbaren te beschermen en of er extra maatregelen nodig zijn. Ook in Nijmegen worden [raadsvragen](#) gesteld naar aanleiding van onze productie. Het stuk krijgt veel aandacht op sociale media en ook via de mail komen er veel reacties binnen.

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag
T 070-456 9030
F 070-456 1111

Ons kenmerk
Lem/BSD-2023/04949

Uw kenmerk
202320834

Bijlage(n)
1

Datum: 21 juni 2023
Betreft: Beantwoording Kamervragen over het bericht Een groenstrook is niet genoeg

Geachte voorzitter,

Hierbij stuur ik u de beantwoording van de vragen van het lid Bouchalikh (GroenLinks) over de publicatie van het onderzoek van Investico en over het bericht 'Een groenstrook is niet genoeg'.

Tijdens het commissiedebat Leefomgeving van 17 mei jongstleden, heb ik toegezegd om bij de beantwoording van deze Kamervragen terug te komen op een vraag van het lid Beckerman (SP). Mevrouw Beckerman vroeg hoeveel van de gevoelige bestemmingen die Investico in kaart heeft gebracht, niet binnen een gemeente van het Schone Lucht Akkoord liggen. Ik ben dit nagegaan en de resultaten staan in de onderstaande tabel. Ruwweg de helft van de locaties ligt binnen gemeenten die nog niet bij het Schone Lucht Akkoord zijn aangesloten.

Gevoelige bestemmingen	Totaal	Wel binnen een SLA gemeente	Niet binnen een SLA gemeente
Scholen	223	132 (48%)	141 (52%)
BSO's en kinderdagverblijven	607	356 (59%)	251 (41%)
Tehuizen	257	138 (54%)	119 (46%)
Sportvelden	902	459 (51%)	443 (49%)

Iedereen in Nederland heeft recht op schone en gezonde lucht, en dit geldt bij uitstek voor gevoelige groepen. Daarom ben ik in gesprek met gemeenten en VNG om te zorgen dat zij gevoelige bestemmingenbeleid maken en toepassen.

Beeld: Kamerbrief

mei

24 mei

Brievenbusfirma's kapen zzp-kantoren

Brievenbusfirma's strijken neer in flexkantoren voor creatieve zzp'ers om trustwetgeving te omzeilen, slechts één op de tien ingeschreven bedrijven in een flexkantoor is nog maar een eenmanszaak.

Ooit was decoworking space bedoeld voor creatievelingen en zzp'ers zonder vast kantoor – die een gedeelde werkplek vol mogelijkheden voor nieuwe contacten en 'kruisbestuivingen' zochten. Ook grote steden in Nederland staan inmiddels vol met deeltkantoren als Regus en Spaces. Maar die zijn allang niet meer voorbehouden aan eenpitters, blijkt uit [onderzoek van Investico](#) voor [De Groene Amsterdammer](#) en [Trouw](#).

Voortgekomen uit een observatie van freelancer Lisanne Wichgers, die zelf zo'n werkplek huurde en erachter kwam dat meeste bureaus in haar coworking space gehuurd werden door vreemde, bovendien vaak buitenlandse, bv'tjes, becijferden we hoeveel brievenbusfirma's een plek in een coworking space huren. Hun aantal neemt afgelopen jaren enorm toe, sinds de wetgeving voor trustkantoren steeds strenger werd.

Door trustdiensten 'op te knippen' – bijvoorbeeld door zelf een kantoorruimte te huren – kunnen dit soort brievenbusfirma's toch genieten van het Nederlandse vestigingsklimaat en Nederlandse belastingvoordelen.

Ook Russen en Belarussen, die sinds augustus 2022 niet meer bediend mogen worden door Nederlandse trustkantoren, zochten hun toevlucht sindsdien tot Regus- en Spaces-achtigen. Ze nemen daarbij ruimte in die eigenlijk bedoeld is voor creatieve eenpitters. Zo sluist '[De masseur van Poetin](#)' zijn miljoenen weg via een deeltkantoor in Woerden.

Gemeente neemt maatregelen

We waren te gast in [de podcast van De Groene Amsterdammer](#) en het onderzoek leidde ook tot heel concrete impact. Al snel werden [raadvragen](#) gesteld in Amsterdam. Gemeente Amsterdam besloot daarop brievenbusfirma's uit flexibele kantoorruimtes te gaan weren, [zo berichtte AT5](#) in augustus 2023

Beeld: Aart-Jan Venema

21 jun

juni

Fraudejacht van Duo treft bijna alleen studenten met een migratieachtergrond

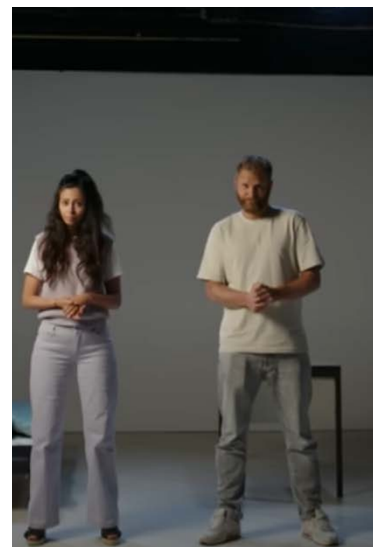
Studenten met een migratieachtergrond worden opvallend vaak beticht van fraude met studiefinanciering. Investico ondervroeg samen met het Hoger Onderwijs Persbureau en NOS op 3 ruim dertig advocaten die studenten bijstaan in fraudezaken tegen Duo.

De advocaten voerden sinds 2012 in totaal 376 bezwaar- of beroepsprocedures. Zij verdedigden hun cliënten tegen de aanklacht van fraude met een zogeheten uitwonendenbeurs. In 367 gevallen (ruim 97% van de zaken) ging het hierbij om studenten met een migratieachtergrond, blijkt uit de administratie van de raadslieden.

Tweehonderdduizend YouTube-kijkers

We schreven een longread voor [De Groene Amsterdammer](#). NOS op 3 maakte een [uitgebreide video](#). De video werd ook op [YouTube](#) geplaatst en is daar al ruim 240.000 keer bekeken. NOS op 3 schreef ook een [nieuwsbericht](#) en een achtergrondstuk. Op de site van Investico publiceerden we het onderzoek [met bronnen](#). Ook maakt Investico een aflevering van de [podcast Speurwerk](#) over dit onderwerp.

Ons nieuwsbericht kwam bij *Trouw* op de [voorzijde](#). Daarnaast schreven we een [achtergrondartikel](#) in *De Verdieping*. Het NOS-journaal berichtte de hele dag over het onderzoek en stuurde Gerri Eickhof op pad voor een eigen item.

Beeld: YouTube, NOS op 3

Het Hoger Onderwijs Persbureau, dat schrijft voor de hogeschool en universiteitsbladen, maakte een nieuwsbericht dat werd overgenomen door onder andere het [Universiteitsblad van de Universiteit Utrecht](#). Ook bracht het een achtergrondverhaal dat werd overgenomen door bijvoorbeeld de [Universiteitskrant Groningen](#).

Politiek: systeem per direct opgeschort

Onderwijsminister Dijkgraaf besloot het fraudesysteem per direct op te schorten. We schreven er een [nieuwsbericht](#) over voor de site van *De Groene Amsterdammer*. Duo mag niet meer zelf een selectie maken welke studenten ze gaan controleren. Dit zou voorlopig alleen nog maar mogen met een willekeurige steekproef.

Dijkgraaf noemde de bevindingen 'een verontrustend signaal' en was 'erg geschrokken'. Op Twitter schreef hij: 'Het kan niet zo zijn dat bij controles bepaalde groeperingen ten onrechte worden uitgepikt.' Dit nieuws werd door vrijwel alle media, zoals NRC, [overgenomen](#).

Beeld: Trouw

Daarnaast kondigde de minister een onafhankelijk en extern onderzoek aan naar mogelijke directe en indirecte discriminatie. Hij laat de volledige fraudeaanpak van Duo onderzoeken en kijkt of het mogelijk is om de schade van de slachtoffers in kaart te brengen. Ook overweegt hij nog een meldpunt te openen voor slachtoffers.

Intern onderzoek bij Duo

Duo gaat daarnaast nog een intern onderzoek uitvoeren. 'Zowel de vraag waarom we niet eerder hebben gekeken naar een oververtegenwoordiging als de vraag of een bepaalde groep ook daadwerkelijk onterecht oververtegenwoordigd is, zal onderdeel uitmaken van de onderzoeken', laat de woordvoerder weten.

De Autoriteit Persoonsgegevens begon op 3 juli een eigen onderzoek, op locatie bij Duo. De organisatie vertelt niet waarom ze een eigen onderzoek zijn begonnen, naast het externe onderzoek uitgezet door het ministerie van Onderwijs.

Kamer wil stoppen met gebruik risicoprofielen

Verder werden [Kamervragen](#) gesteld door Peter Kwint en Renske Leijten over de werkwijze voor Duo, het gebrek aan evaluaties en de uitbreiding van het fraude controlesysteem van Duo vanaf september. Ook JA21 diende Kamervragen in.

Er werden [drie moties](#) ingediend. De motie van Van Baarle en Jeanet van der Laan (D66) over het instellen van een extern en onafhankelijk onderzoek naar de handhavingspraktijk van Duo werd aangenomen. Ook een tweede motie van Van der

Laan over het stoppen met het gebruik van risicoprofielen bij de fraudesignalering door Duo werd aangenomen. De motie van Lisa Westerveld (GroenLinks) om de bewijslast weer terug te draaien, haalde het net niet.

Analyses, reportages en commentaren

Ons nieuws werd overgenomen door [NRC](#), het [AD](#), het [Parool](#), [RTL Nieuws](#), radiozender [FunX](#), [Hart van Nederland](#), [Nederlands Dagblad](#) en veel regionale kranten, zoals [Dagblad van het Noorden](#) en [Tubantia](#).

Op woensdagochtend nam NPO Radio 1 het nieuws over en kwam NOS op 3-collega Salwa van der Gaag naar de studio om over het onderzoek te [vertellen](#). [NRC](#) schreef een eigen follow-up over de fraudecontrole van de uitvoeringsorganisatie. [Trouw](#) maakte een eigen analyse de dag na publicatie en schreef een [hoofdreactioneel commentaar](#) over het gebruik van algoritmes door uitvoeringsinstanties dat gebaseerd was op ons onderzoek. Een week later volgde in Trouw nog een [analyse](#) over de werking van het DUO-algoritme.

Verschillende columnisten lieten zich door ons onderzoek inspireren. Zo ziet Zihni Özdil naar aanleiding van ons onderzoek grote problemen met de 'neutrale risicoindicatoren' die DUO hanteert. 'Wie denkt dat 'familieband', 'mbo' en 'afstand adres-ouders-onderwijsinstelling' neutrale indicatoren zijn, vergist zich enorm', [schrijft hij](#) in *Elsevier Weekblad*.

Beeld: Charlotte Van Hacht

Sophie van Gool [schreef](#) voor *het Financieële Dagblad* over de feedback-loop bij DUO. En in *Trouw* [had](#) Ilyaz Nasrullah niet alleen kritiek op het algoritme dat DUO gebruikte maar op het gebruik van alle algoritmes bij de opsporing van fraude. Lucas Kroes schreef naar aanleiding van ons onderzoek een [opinieartikel](#) in *de Volkskrant* en Hanneke Felten [publiceerde](#) een stuk in het *Nederlands Dagblad*. *Dagblad van het Noorden* [schreef](#) op 4 augustus een hoofdreactioneel commentaar over de fraudejacht van DUO en het UWV.

JOB MBO, de landelijke jongerenorganisatie voor mbo'ers, [liet weten](#) 'geschokt' te zijn door de bevindingen. 'Ondanks alle afspraken die er gemaakt worden om gelijke behandeling te bevorderen, is het dweilen met de kraan open als deze systemen ongelijke behandeling in stand houden.'

Vermelding door wetenschapper

Een promovendus aan de Zweedse universiteit van Lund schreef een [bijdrage](#) over ons onderzoek op het academische Duits- en Engelstalige Verfassungsblog, dat zich richt op het staatsrecht in Europa.

28 jun

Voorwaardelijk sepot: geen straf, wel een proeftijd en strafblad

Het Openbaar Ministerie doet steeds meer zaken af met een 'voorwaardelijk sepot'. Jaarlijks krijgen tienduizend verdachten een proeftijd en een strafblad zonder dat een rechter ernaar kijkt.

Voor het OM is het een makkelijke manier om een 'stok achter de deur' te houden. Het vereist weinig administratie en er hoeft geen overbelaste officier van justitie naar het dossier te kijken. Zogenoemde 'gemandateerde' medewerkers kunnen zelfstandig tot een voorwaardelijk sepot besluiten, een onderbouwing wordt niet vastgelegd. Hoewel een voorwaardelijk sepot een proeftijd en een strafblad met mogelijk ingrijpende gevolgen oplevert, is de rechtsbescherming beperkt. Er bestaat geen formele beroepsprocedure. Het OM stuurt korte geautomatiseerde brieven naar de verdachte, waarin niet staat dat ze een strafblad krijgen en ook niet op de klachtmogelijkheid wordt gewezen.

Beeld: Milo

Toezichthouder gaat seponeringen OM onderzoeken

Advocaten, wetenschappers, oud-rechters zijn kritisch op de gebrekkige informatievoorziening en rechtsbescherming. De Nationale Ombudsman spreekt van 'onbehoorlijk overheidsoptreden'. De procureur-generaal bij de Hoge Raad, die toezicht houdt op het OM, geeft op vragen van Investico aan een breder onderzoek te gaan doen naar seponering.

Publicaties

We schrijven een longread in [De Groene Amsterdammer](#) en een nieuwsartikel in [Trouw](#). Het nieuws wordt overgenomen door het [AD](#) en het [Noordhollands Dagblad](#) (via het ANP) en door juristensite [Recht.nl](#). Redacteur Sophie Polm vertelt 's ochtends over het onderzoek op [BNR Nieuwsradio](#), BNR publiceert daar ook een artikel bij en

later op de dag wordt het onderzoek besproken in het radioprogramma [BNR Breekt](#).
Advocaten en wetenschappers delen het onderzoek op sociale media.

5 jul

Nederlandse industrie rekent tot 2050 op aardolie

Nederlandse bedrijven willen tot 2050 grote volumes vervuilende aardolie in producten blijven verwerken. Dit druist in tegen eigen beloftes en de groene doelen van het kabinet.

Geen CO2 meer uitstoten in 2050, dat is de eindbestemming van het klimaatakkoord. Het Nederlandse klimaatbeleid moet ons daar naartoe brengen. Maar is dat haalbaar? Investico ontdekt dat daar nog twee belangrijke puzzelstukjes voor missen.

Eigen berekening

En die twee puzzelstukjes zijn de chemie- en raffinagesectoren. Samen zijn ze verantwoordelijk voor een zesde van de landelijke CO2-uitstoot. Een berekening van Investico toont aan dat er voor deze twee sectoren geen plek meer is in een klimaatneutraal Nederland. De bedrijven zijn dan ook van plan om in 2050 nog steeds grote hoeveelheden fossiel aardolie te verwerken.

Publicaties

We publiceerden een longread in [De Groene Amsterdammer](#) en een nieuwsbericht en achtergrondstuk in dagblad [Trouw](#). Voor de site van Investico maakten we een artikel met bronvermelding en de [berekeningen](#). Ook besteedt Investico een aflevering van de podcast [Speurwerk](#) aan het onderzoek.

Beeld: ANP

juli

Duo negeerde waarschuwingen over discriminatie bij fraudeonderzoek

Dienst Uitvoering Onderwijs (Duo) is wel degelijk gewaarschuwd voor het gebruik van mogelijk discriminerende criteria bij de controle op fraude met de uitwonendenbeurs.

Zeker twee advocaten en één student maakten de afgelopen jaren melding van vooringenomenheid en mogelijke discriminatie, zowel intern bij Duo als bij de rechter. Dat bleek uit het vervolgonderzoek van Investico samen met de NOS.

Publicaties

Wij publiceerden een nieuwsbericht op de [voorpagina](#) van *Trouw*, een [nieuwsbericht](#) op de website van *De Groene Amsterdammer* en [artikel](#) op de site van Investico. Ook de NOS publiceerde een [artikel](#).

Het nieuws werd breed opgepikt. Het NOS Radio 1 Journaal besteedde op NPO Radio 1 aandacht aan het onderzoek. Ook geschreven media, zoals [RTL Nieuws](#), [Nu.nl](#) en universiteitsbladen, zoals [Erasmus Magazine](#), namen het nieuws over. Dat geldt ook voor radiozender [FunX](#), dat een jonge en diverse doelgroep bereikt.

Ook onderwijsminister Robert Dijkgraaf deelde het nieuws op Twitter en schreef: 'Dit onderstreept voor mij het belang van het onafhankelijke, externe onderzoek dat we laten doen. Het hele controleproces wordt doorgelicht, alles moet op tafel komen. Discriminatie is te allen tijde onacceptabel.' Ook in een daaropvolgende Kamerbrief schreef Dijkgraaf: 'Aanvullend wil ik laten nagaan hoe ontvankelijk DUO is geweest voor signalen en klachten en in hoeverre het proces rond de afhandeling van klachten en bezwaar inzake de uitwonendenbeurs voor verbetering vatbaar is.'

Beeld: *Trouw*

In het [FD](#) schreef Charisma Hehakaya een opinieartikel naar aanleiding van ons onderzoek. Trouw-redacteur Merijn van Nuland schreef de dag na publicatie een [follow-up](#).

Robbert Dijkgraaf @RHDijkgraaf · 17 jul.

Dit onderstreept voor mij het belang van het onafhankelijke, externe onderzoek dat we laten doen. Het hele controleproces wordt doorgelicht, alles moet op tafel komen. Discriminatie is te allen tijde onacceptabel.

[nos.nl](#)

DUO negeerde signalen over etnisch profileren bij fraudeonderzoek
Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is de afgelopen jaren ten minste drie keer gewaarschuwd voor vooringenomenheid en het gebruik van ...

16

19

79

14,8K

Beeld: Twitter/X

juli

08 aug

augustus

Niet-gesanctioneerde Russische bedrijven betalen huurlingen voor oorlog Oekraïne

Russische multinationals betalen huurlingen die vechten in de oorlog in Oekraïne. Geen van deze bedrijven staat op de Europese sanctielijst, velen hebben nog altijd vestigingen in Nederland.

Het Russische onderzoeksplatform iStories onthult begin augustus 2023 dat verschillende grote multinationals huurlingen voor het Russische leger werven en betalen. Omdat die multinationals ook vestigingen in Nederland hebben, en elk al eerder zijn opgedoken in onderzoeken van Investico, besluiten we dat nieuws als een follow-up te brengen.

Kamervragen

We publiceren over dit nieuws in dagblad [Trouw](#), op de site van Investico en bij [De Groene Amsterdammer](#). Het nieuws wordt overgenomen door de NOS. Toenmalig SP-Kamerlid Jasper van Dijk stelt [Kamervragen](#) aan de minister.

Beeld: ANP

07, 29 & 30 sept

september

Duizenden hectaren grond ten onrechte geregistreerd voor landbouwsubsidies

Het fenomeen 'bermfraude' is al jaren bekend. Toch blijken boeren nog steeds grootschalig grond die niet van hen is te registeren.

Boeren moeten hun landbouwgrond registreren bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) om subsidie en mestruimte te krijgen. De controle op deze registratie vindt echter nauwelijks plaats, zodat er op grote schaal onrechtmatig grond wordt geclaimd, ontdekte Investico. Boeren claimen onder andere ijsbanen, parken en stukken industrieterrein als landbouwgrond, terwijl ze daar geen gebruikersovereenkomst voor hebben.

Eigen methode ontwikkeld

Voor dit onderzoek ontwikkelden we zelf een methode: we vergeleken miljoenen kadastrale percelen en landbouwpercelen met elkaar in een uitgebreide geografische data-analyse. Hiermee kon dit probleem voor het eerst op landelijke schaal onderzocht worden, iets dat de controlerende instanties tot op heden niet was gelukt.

Voor dit onderzoek werkten we samen met media uit de regio's waar deze 'bermfraude' het meest voorkomt: samen deden we een steekproef onder honderden percelen en gingen we op zoek naar casuïstiek.

Uit de analyse blijkt dat naar schatting 24.000 hectare, een oppervlakte zo groot als Amsterdam, onrechtmatig wordt geregistreerd. Een kwart van de opgevraagde percelen werd zonder toestemming door boeren geregistreerd. De RVO, het ministerie en gemeenten en

Beeld: ANP

provincies controleren nauwelijks hoe grond wordt opgegeven.

Ministerie loog tegenover Europa

Uit een Woo-verzoek dat we deden bleek dat het ministerie van LNV al sinds 2017 op de hoogte is van het voorkomen van deze vorm van fraude, maar hierover loog tegen de Europese commissie.

Nieuws in zes regionale kranten

Dit publiceerden we als nieuwsbericht op 7 september. Het nieuws staat op de voorpagina van dagblad [Trouw](#), [De Gelderlander](#), [Tubantia](#), [Brabants Dagblad](#), [Eindhovens Dagblad](#) en [de Stentor](#), en staat ook in [BN de Stem](#) en [De Groene Amsterdammer](#). Het nieuws wordt overgenomen door de [NOS](#) en [het AD](#).

Het is de gehele ochtend de opening van het [NOS Radio 1 Journaal](#), en auteur Sebastiaan Grosscurt is om half 9 live in de uitzending om het nieuws toe te lichten. Het nieuws wordt dezelfde dag besproken door de [Europese Commissie](#), naar aanleiding van persvragen van de NOS. Het nieuws wordt ook overgenomen door het Spaanse medium [Agrodiario](#). Ook het [Lochems Dagblad](#) neemt het nieuws over.

Beeld: de Gelderlander

De longread verschijnt enkele weken later, op 30 september, in [De Groene Amsterdammer](#), [Trouw](#), [Tubantia](#), [De Gelderlander](#), [De Stentor](#), [Brabants Dagblad](#), [Eindhovens Dagblad](#) en [BN de Stem](#). Ook het bijbehorende nieuws verschijnt in [De Groene Amsterdammer](#), [Trouw](#), [Tubantia](#), [De Gelderlander](#), [De Stentor](#), [Brabants Dagblad](#), [Eindhovens Dagblad](#), [BN de Stem](#) en [het AD](#).

Brabants Dagblad maakt ook een [explainer](#) over het onderzoek. De [NOS](#) neemt het nieuws over. Ook [de PZC](#) neemt het verhaal over. [De Groene Amsterdammer](#) maakt een [podcast](#) over het onderzoek.

EU onderzoekt Nederland

De Europese Commissie laat in oktober weten een audit gestart te zijn naar het rechtmatig verstrekken van subsidies in Nederland. Naar aanleiding hiervan publiceren [De Gelderlander](#), [Tubantia](#), [Eindhovens Dagblad](#), [BN de Stem](#) en [De Stentor](#) nog een follow-up artikel.

Op veel plekken in Nederland werden naar aanleiding van het onderzoek vragen gesteld: in [gemeente Oost-Gelre](#), [gemeente Dinkelland](#), [gemeente Nijmegen](#), [provincie Groningen](#), [provincie Utrecht](#), [provincie Limburg](#), [provincie Noord-Brabant](#) en

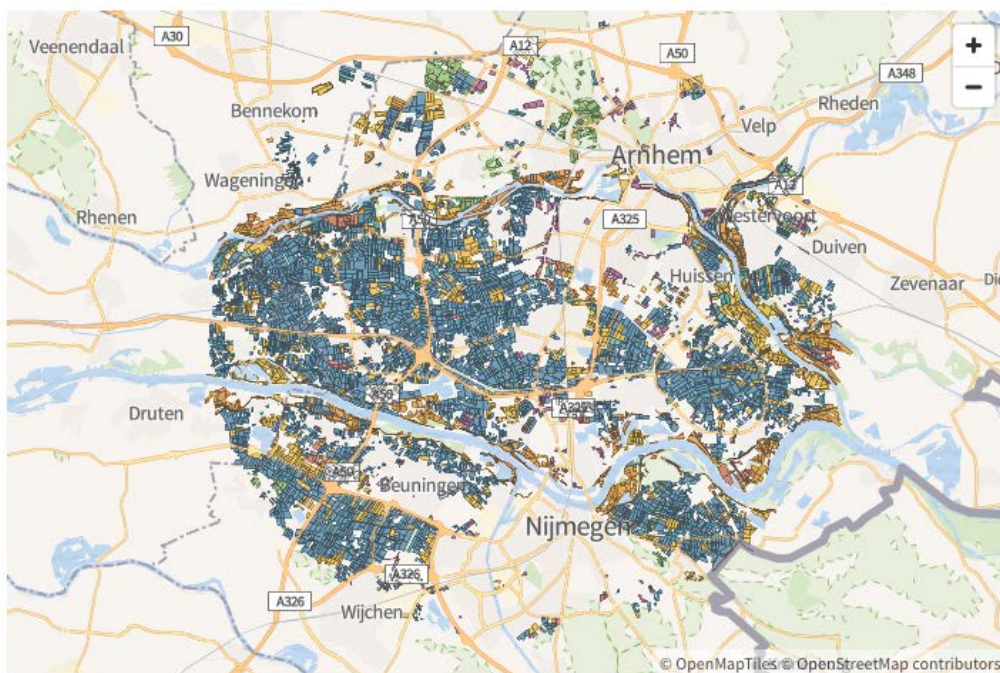
[provincie Drenthe](#), [provincie Zeeland](#), [provincie Overijssel](#), [provincie Friesland](#), en provincie Zuid-Holland (liet de provincie per mail weten).

Ambtenaren vragen journalisten om hulp

[Tjeerd de Groot](#) van D66 stelde vragen in de Tweede Kamer. De RVO, de instantie waar boeren hun grond moeten intekenen en die controleert of dat klopt, [voegen na onze publicatie een uitleg](#) over toestemming voor het gebruik van grond bevestigen en aantonen toe. [RTL](#) maakte een reportage bij Erna van de Panoven. Uit verschillende gemeenten en provincies kregen de onderzoekers na publicatie hulpvragen van ambtenaren die in hun eigen gemeente/provincie ook de fraude met grondregistratie wilden gaan onderzoeken.

Lingewaard e.o. - De Gelderlander

Grondeigenaar ■ Natuurlijk Rechtspersoon ■ Bedrijf ■ Gemeente ■ Provincie ■ Rijk of Waterschap
■ Natuur- of Recreatieorganisatie ■ Woningbouworganisatie of VvE ■ Meervoudig

De kadastrale kaart is niet altijd even precies. De werkelijke en juridisch van belang zijnde kadastrale grenzen kunnen in sommige gevallen enkele meters afwijken van de grenzen op de kaart die het Kadaster online beschikbaar stelt. Zie de verantwoording van het onderzoek voor meer informatie.

© A Flourish map

Beeld: Investico

Fossil Finance: fossiele bedrijven breiden uit dankzij Nederlandse bankiers en advocaten

Sinds de totstandkoming van het Parijsakkoord eind 2015 hielpen banken olie-, gas- en kolenbedrijven wereldwijd ruim 1000 miljard euro op te halen via obligaties. Het gaat hierbij specifiek om fossiele bedrijven die nog uitbreiden, door bijvoorbeeld nieuwe velden aan te boren.

ING en ABN Amro waren bij ruim 100 miljard aan obligaties, terwijl de banken omkomen in de groene beloftes. Ook advocatenkantoren blijken te verdienen aan de fossiele obligaties: zo belt Shell altijd De Brauw Blackstone Westbroek als ze geld wil ophalen. 'Als je oliebedrijven helpt om die deals rond te krijgen, heb je zelf ook olie aan je vingers kleven.'

Publicaties in heel Europa

Dit onderzoek is het tweede deel van *The Great Green Investment Investigation*, een Europese journalistieke samenwerking opgezet door Investico en *Follow the Money*. We noemden dit deel *Fossil Finance*, en publiceerden tegelijkertijd met 12 media in 10 verschillende landen.

In Nederland publiceren wij een [nieuwsbericht](#) in *Trouw* en een [longread](#) in *De Groene Amsterdammer*. *Follow the Money* publiceert een [achtergrondverhaal](#), een verhaal over [ING en ABN](#) en een [stuk](#) over de advocaten.

Beeld: The Great Green Investment Investigation

Frankrijk, Duitsland, VK

In Frankrijk publiceert **Le Monde** een [nieuwsstuk](#) en een [achtergrondverhaal](#), met daarin extra aandacht voor de Franse megabanken Crédit Agricole, Société Générale en BNP Paribas.

Het Britse **The Guardian** publiceert een uitgebreid [nieuwsverhaal](#). Het Duitse **Handelsblatt** publiceert een kort stuk op de voorpagina en een uitgebreid [verhaal](#) met focus op Deutsche Bank binnenin de krant. Het Berlijnse **Tagesspiegel** neemt het verhaal [over](#).

Spanje, België, Zwitserland

In Spanje zet **El País** hun [stuk](#) op de voorpagina, verderop in de krant ook meer aandacht voor de impact in Latijns-Amerika. Ook het Belgische **De Tijd** ruimt de voorpagina in voor het verhaal, en maakt een [spread](#) met prachtige illustratie van het olie-infuus waar de wereld nog steeds aan hangt.

Het Zwitserse **Tages Anzeiger** publiceert een algemeen [nieuwsverhaal](#), en een [achtergrondstuk](#) over de rol van de Zwitserse banken Crédit Suisse en UBS. Het Deense **Børsen** zet het [nieuws](#) op haar voorpagina en besteedt in een [achtergrondstuk](#) aandacht aan de rol van Scandinavische banken.

In Oostenrijk schrijft **Der Standard** over de [Fossile Finanzierung](#), en vertelt journalist Alicia Prager erover in de dagelijkse podcast van de krant. In Luxemburg richten **Luxemburger Wort** en **Luxembourg Times** zich op de rol van de Luxemburgse financiële industrie.

Andere media

Onze Nederlandse stukken worden overgenomen door [De Volkskrant](#), [NRC](#), [BNR](#), [De Limburger](#), en het [Reformatorisch Dagblad](#). Ook gespecialiseerde online media als [DuurzaamBeleggen.nl](#) en [Bank.nl](#) besteden aandacht aan ons onderzoek. FTM-redacteur Ties Joosten vertelt over het onderzoek op de radio bij BNR en in de podcast [Waanzinig Land](#).

Fossiele bedrijven raken vlot aan miljarden, ondanks klimaatakkoord

Beeld: De Tijd

Nederlandse industrie in de knel door de Europese waterregels

De watervergunningen van zeker 12 bedrijven zijn niet in lijn met Europese waterregels. Deze bedrijven, waaronder staalproducent Tata Steel en chemiereus Dow Chemical, lozen giftige stoffen in wateren die nu al veel te sterk vervuild zijn. Experts waarschuwen dat hun vergunningen kwetsbaar zijn voor de rechter.

Met partners [Het Financieele Dagblad](#) en [Trouw](#) publiceerden we op 6 oktober tegelijk het nieuwsbericht. Het nieuws stond de volgende ochtend op de voorpagina van beide kranten. [De Groene Amsterdammer](#) bracht online tegelijkertijd de longread: *'Dit zijn de piekbelasters in de nieuwe watercrisis'*. Ook het *FD* bracht in de krant van zaterdag een drie pagina's groot achtergrondverhaal: *'Zo laat de watercrisis die Nederland zelf creëerde het bedrijfsleven raken'*

Publicaties

In de loop van de middag wordt het nieuws overgenomen door [NOS](#), [NU.nl](#), [Leidsch Dagblad](#) en het [Noordhollands Dagblad](#). *NRC* bracht het onderzoek in een kort bericht op [pagina 2](#). Ook [RTV Noord](#) besteedde aandacht aan de zaak met een focus op het Groningse bedrijf Nedmag.

De volgende ochtend zaten Maureen Blankenstijn (FD) en Bijou van der Borst (Investico) bij [Nieuwsweekend van Omroep Max](#) om te vertellen over het onderzoek.

Motie en Kamerbrief

Ook in Den Haag was er aandacht voor de vervuilende lozingen. Kamerlid Laurens Dassen (Volt) stelde [Kamervragen](#). D66 vroeg een Kamerdebat over de waterkwaliteit, maar het debat kreeg niet genoeg steun.

Beeld: Milo

[Sandra Beckerman](#), Kamerlid van de [SP](#), diende een [motie](#) in over het herzien van de vergunning van zoutbedrijf Nedmag. Minister Van der Wal-Zeggelink (Natuur en Stikstof) reageert met een [brief](#) op de motie-Beckerman c.s. over lozing van zware metalen door NedMag. In de brief wordt het onderzoek van Investico ook genoemd. De minister geeft aan dat ze eerst de reactie van de provincie en Rijkswaterstaat afwacht voordat ze reageert.

Beeld: NPO Radio 1

Procedure tegen Nedmag

Mede ingegeven door ons onderzoek spande Johan Vollenbroek van milieuorganisatie MOB een [procedure](#) aan tegen de Groningse zoutproducent Nedmag.

De gezondheidskloof groeit: waarom arme mensen acht jaar eerder doodgaan

Arme mensen gaan in Nederland gemiddeld acht jaar eerder dood dan rijke, en worden eerder ziek. Maar de talloze preventieprojecten op het gebied van afvallen, bewegen en stoppen met roken bereiken hen te weinig. Ondertussen groeien de gezondheidsverschillen door. 'We zijn bewust onbekwaam.'

Om de stijgende zorgkosten de komende jaren het hoofd te bieden, zet het ministerie van Volksgezondheid sinds enkele jaren in op preventie. Samen met onder meer gemeenten, zorgverzekeraars en zorginstellingen wil het ministerie zorgen dat mensen niet of later ziek worden.

Maar de honderden projecten en initiatieven die de afgelopen jaren uit de grond zijn gestampt, bereiken arme laagopgeleiden te weinig.

Via de ingeslagen weg zullen gezondheidsverschillen de komende jaren alleen maar verder toenemen. Het terugdringen ervan is 'een uitdaging', zegt demissionair staatssecretaris Maarten van Ooijen (ChristenUnie) in een interview met Investico, 'in de categorie van het beklimmen van de Mount Everest'.

Beeld: Aart-Jan Venema

Publicaties

Dit [onderzoeksverhaal](#) publiceerden we in het speciale themanummer van *De Groene Amsterdammer* over klasse. Voor de website van Investico schreven we een [nieuwsbericht](#).

Vroegpensioenregeling voor zware beroepen faalt: ‘metselen blijft gewoon metselen’

‘Zware beroepen’: decennialang beloofden Haagse politici dat er iets voor ze geregeld zou worden. De VUT moest afgeschaft, de pensioenleeftijd moest omhoog, maar stratenmakers en lassers zouden nog wel met pensioen mogen voordat ze op zouden zijn.

Voor het speciale themanummer van *De Groene Amsterdammer* over klasse onderzochten wij welke van al die beloftes zijn waargemaakt. We kwamen erachter dat het bijna 20 jaar duurde voordat er überhaupt een regeling kwam: tot die tijd bleek het erg lastig om vast te stellen wat nu precies een zwaar beroep was en wat niet.

En die regeling die er kwam, blijkt nauwelijks gebruikt te worden: slechts een kwart van de werkenden die in aanmerking komt, maakt er daadwerkelijk gebruik van.

Publicaties

We schrijven een longread voor [De Groene Amsterdammer](#), en een nieuwsbericht voor [Trouw](#) en [Investico](#).

Beeld: Pepijn Zurburg

30 okt

Enquête: helft van de rechters en officieren van justitie bedreigd

Door de verharding van de onderwereld worden in de bovenwereld meer mensen beveiligd dan ooit. Ruim de helft van de officieren van justitie en rechters in Nederland kreeg zelfs te maken met bedreigingen.

Dat blijkt uit een enquête die werd uitgezet onder leden van de Nederlandse Vereniging voor de Rechtspraak (NVvR), de vakbond voor officieren en rechters, door Investico en *De Groene Amsterdammer*, mede voor Argos.

Publicaties

Het nieuws uit de enquête verscheen in [De Groene Amsterdammer](#) en op de site van [Investico](#). Het was op 30 oktober de opening van het [NOS journaal](#), redacteur Romy van der Burgh was te gast bij het [NOS Radio 1 Journaal op NPO Radio 1](#). De NOS maakte ook een [eigen nieuwsbericht](#).

Het nieuws werd verder overgenomen door [NRC](#), [de Volkskrant](#), [Algemeen Dagblad](#), [Leidsch Dagblad](#), [De Standaard](#), [Nederlands Dagblad](#). Ook [NOS Stories](#) maakte een aflevering naar aanleiding van het onderzoek.

Beeld: De Groene Amsterdammer

Statement van het OM

Het Openbaar Ministerie kwam met een statement op [hun website](#), in [Dagblad van het Noorden](#) verscheen een commentaar op het stuk: 'Rechters moeten nooit zwichten voor bedreiging'.

oktober

De impact van het Marengo-proces: er zit betonrot in de rechtsstaat

Het strafproces Marengo, een ‘voor Nederland ongekende zaak’, staat symbool voor de toenemende verharding van de onderwereld. Hoe gaan advocaten, officieren van justitie, rechters en misdaadverslaggevers om met de voortdurende dreiging? De impact op de Nederlandse rechtsstaat in negen hoofdstukken.

Op woensdag 1 november verscheen het onderzoek over de impact van het Marengo-proces in [De Groene Amsterdammer](#) en op de site van [Investico](#).

Voor dit onderzoek interviewden Investico en De Groene Amsterdammer ruim dertig officieren van justitie, rechters, advocaten en misdaadverslaggevers over de vraag: is de rechtsstaat veranderd onder druk van toenemende bedreiging uit de criminele wereld? We namen hiervoor het Marengo-proces als ijkpunt. Het verhaal vertelden we in negen hoofdstukken.

Beeld: Olivia Ettema

Podcasts

Redacteur Marieke Rotman was op 3 november te gast in [De Willem Podcast](#). Samen met Rasit Elibol en Romy van der Burgh was ze ook te gast bij de podcast van [De Groene](#). Investico's podcast [Speurwerk](#) maakte ook een aflevering over het onderzoek.

Op zaterdag 4 november zond het NPO Radio 1-programma [Argos](#) een radio-uitzending uit over het onderzoek. Die bestond uit een uur reportage en een nagesprek met Investico-redacteuren Marieke en Romy. De podcast van strafrechtadvocaat Christian Flokstra, [ProForma](#), publiceerde op 5 november een uitzending over het onderzoek.

College van Procereus-Generaal

Ook in de maanden na de publicatie maakte het onderzoek nog veel los. Online platform Snackpaper maakte een uitlegvideo over het onderzoek die op TikTok bijna 90.000 keer bekeken werd.

De onderzoekers zijn uitgenodigd door het College van Procureurs-Generaal om over hun onderzoek te komen vertellen, in het kader van hun programma voor het vergroten van veiligheid en weerbaarheid van medewerkers.

Redacteur Marieke is in februari 2024 te gast bij een [debataavond over veiligheid en dreiging van journalisten](#) in debatcentrum Pakhuis de Zwijger.

Bio voor de Bühne: al jaren werkt Den Haag biologische landbouw tegen

Nederland belooft biologische boeren te steunen, maar regelt amper Europees geld en kiest liever voor marginale 'verduurzaming' van intensieve landbouw. Onder verschillende kabinetten groeide de biologische sector de afgelopen decennia nauwelijks.

Biologische boeren uit Nederland krijgen als enige uit Europa geen speciale subsidie voor bio-landbouw. We berekenden dat bio-boeren de afgelopen jaren daardoor minder geld kregen dan bio-boeren uit de rest van Europa én dan gangbare boeren in Nederland.

Publicaties

Op 8 november publiceert *De Groene Amsterdammer* het [onderzoek](#). Het blad ruimt daarnaast het omslag en het [hoofdredactionele commentaar](#) in voor 'de bioblamage'. Tegelijk verschijnt een [nieuwsbericht](#) in het economiekatern van dagblad *Trouw*. Daarin ligt de focus op de Europese subsidie die Nederland als enige niet verstrekt, en biologische boeren dus mislopen. Investico publiceert het onderzoek met bronvermelding.

Aan het einde van de dag besteedt [Nieuws & Co op NPO Radio 1](#) aandacht aan het artikel in een reportage bij een biologische bollenboer. Op dezelfde zender spreekt [EenVandaag](#) naar aanleiding van het onderzoek met een landbouwwetenschapper van de Wageningen Universiteit.

Beeld: De Groene Amsterdammer

‘Investico legt bloot wat sector ervaart’

De [Leeuwarder Courant](#) verwijst de volgende dag in het commentaar van de hoofdredactie naar het onderzoek. ‘Investico legt bloot wat bio sector al decennia ervaart’, reageert een boer in vakblad [Ekoland](#). Binnen de sector schrijven ook het [Bio Journaal](#) en [Nieuwe Oogst](#) in [meerdere artikelen](#) over het onderzoek. ‘Het geld voor bioboeren komt niet van de plank’, vat weekblad [Boerderij](#) de situatie samen.

In haar [zaterdagse column in De Gelderlander](#) noemt Wouke van Scherrenburg de Investico-becijfering in een pleidooi voor een eerlijker verdeling van landbouwsubsidie.

De Tweede Kamer had nog nooit zo weinig tijd voor wetten

Kamerleden besteedden in de afgelopen kabinetsperiode minder aandacht aan het controleren van wetten dan daarvoor, zo blijkt. De versnippering van het parlement wreekt zich. Wetten worden óf niet besproken óf steeds complexer.

Geen Kamerlid bekommerde zich de afgelopen regeerperiode meer om nieuwe wetten dan Caroline van der Plas (BBB) en Pieter Omtzigt. Bij bijna een op de vijf wetsvoorstellen die de afgelopen kabinetsperiode door de Kamer werden behandeld, hebben zij schriftelijke vragen gesteld of waren ze aanwezig bij een wetgevingsdebat. Dat is meer dan fracties met meer leden, zoals JA21, Volt, Denk, en Partij voor de Dieren.

Investico analyseerde alle wetsvoorstellen die zijn ingediend en afgehandeld onder het laatste kabinet Rutte. Daaruit blijkt dat de Tweede Kamer de afgelopen kabinetsperiode nog minder tijd en aandacht voor het wetsproces had dan voorgaande jaren. Er werden ook minder wetten ingediend. Dit aantal is in vergelijking met Rutte III met een derde afgenomen. In vergelijking met het laatste kabinet Balkenende (2007-2010) is het zelfs gehalveerd.

Publicaties

Het onderzoek leidde tot een [longread](#) in *De Groene Amsterdammer* en een [artikel](#) met bronvermelding op de site van Investico. In *de Verdieping* van *Trouw* publiceren we een [achtergrondverhaal](#), op de voorpagina schrijven we een nieuwsbericht.

Beeld: Trouw

De commerciële onderwijsmarkt gijzelt ons leesonderwijs met onbewezen methoden

Al jaren is bekend dat de manier waarop kinderen leren lezen niet werkt. Leerkrachten verdwalen in een woud van lesmethodes, bepaald door de vrije markt van uitgevers en onderwijsadviseurs. ‘We experimenteren op kinderen.’

Rondom het publieke basisonderwijs bestaat een private onderwijsmarkt waar basisscholen lespakketten, advies en ondersteuning inkopen. Investico bracht deze ‘onderwijsmarkt’ in kaart. Welke belangen staan er op het spel en hoe sijpelen die door naar het klaslokaal? Wie bepaalt wat kinderen leren?

Het blijkt een markt zonder drempels. Iedereen die dat wil kan een lesmethode uitbrengen, inhoudelijke eisen zijn er nauwelijks. Leerkrachten raken verdwaald in een woud aan lesmethodes en overheidsdiensten die scholen voorheen begeleiden bij het kiezen en het toepassen van lesmethodes zijn geprivatiseerd.

Al die lesmethoden worden verhandeld door slechts twee tussenhandelaren. Zij hebben een opmerkelijke rol als zowel adviseur én verkoper, waardoor ze veel invloed hebben op welke methodes scholen gebruiken, en ze in de ‘adviesgesprekken’ sommige methodemakers die zij niet verkopen zelfs zwartmaken.

De invloed van de onderwijsmarkt raakt zelfs de inhoud van het onderwijs. Terwijl niemand naar de marktpartijen en het door hun geproduceerde leesonderwijs omkeek, kelderden de leesresultaten jarenlang. Uit ons onderzoek blijkt dat al ruim vijftien jaar lang duidelijk is dat de huidige vorm van leesonderwijs niet werkt, en uitgeverijen hier desondanks mee doorgingen. Scholen die hun leesonderwijs nu genoodzaakt zijn te verbeteren, moeten met veel pijn en moeite om de marktpartijen heen.

Beeld: De Groene Amsterdammer

Publicaties

Voor onderzoek schreef Investico een longread van 6000 woorden voor [De Groene Amsterdammer](#) en een [Trouw](#) met een focus op leesmethodes. De publicatie kwam een week na de resultaten van het PISA-onderzoek 2023, waaruit bleek dat de leesresultaten wederom waren gedaald. Op 11 en 17 januari 2024 publiceerden wij twee langere artikelen in *de Verdieping* van dagblad *Trouw*, een over [de marktmacht van de distributeurs](#) in het onderwijs en een over [het negatieve effect van digitale leerapps](#) op (lees)resultaten op school.

De drie redacteuren vertellen in [De Groene Amsterdammer-podcast](#) over het onderzoek. Investico maakte ook een aflevering over het onderzoek voor [de podcast Speurwerk](#). Alle vier de artikelen zijn in de weken van publicatie een van de best gelezen stukken op zowel de website van zowel *De Groene Amsterdammer* als dagblad *Trouw*.

Het nieuws is overgenomen door [Heel Rotterdam leest](#), [VOS/ABB](#), de vereniging voor openbare en algemeen toegankelijke scholen, schreef naar aanleiding van ons onderzoek een artikel over de dalende leesresultaten en de link met commerciële lesmethodes. NOG, [de Nationale Onderwijsgids](#), deed dat ook.

Op woensdag 31 januari 2024 besteedde [De Avondshow met Arjen Lubach](#) (VPRO) uitgebreid aandacht aan ons onderzoek. Het tv-programma wordt gemiddeld door ruim een miljoen mensen bekeken.

Beeld: De Avondshow met Arjen Lubach, YouTube

Aandacht vanuit onderwijsveld

Het stuk krijgt verder veel aandacht vanuit het onderwijsveld. Dat is terug te zien op sociale media en de lange inhoudelijke reacties van lezers. Op LinkedIn plaatste de directeur Kennis bij de Inspectie van Onderwijs [een link](#) naar het *Trouw*-artikel over digitale leerapps, wat bijna 400 keer wordt gedeeld en waar bijna honderd lange inhoudelijke reacties onder staan.

Ook Erik Meester, leraar en curriculumontwikkelaar voor Primair Onderwijs - Radboud Universiteit, [plaatst een link naar de longread](#) van *De Groene Amsterdammer*. Sofie Van de Waar-Govaert, onderwijsexpert en columnist van *Trouw* [deelt op haar LinkedIn-profiel](#) het *Trouw*-artikel over de marktmacht van de distributeurs in het onderwijs. Evert de Vos, redactiechef van *De Groene Amsterdammer*, droeg dit onderzoek voor journalistieke prijs De Loep voor.

Kamermeerderheid voor focus verleggen

Op 18 januari 2024 dienen de Kamerleden Jan Paternotte (D66) en Chris Stoffer (SGP) een motie in waarin ze wijzen op de nadruk op leesstrategieën sinds de eeuwwisseling en de regering verzoeken om de focus van het leesonderwijs te verleggen 'door scholen in staat te stellen bewezen effectief leesonderwijs te geven met kennisrijke teksten'. Alle 150 Kamerleden steunen de motie.